

Rokkantak Lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Pozsony

Ferdinánd bolgár király-utca 5.

Kiadja az
Orsz. Hadigondozó Hivatal
Pozsonyi Intérete

Megjelenik havonta kétszer.

Egyes szám ára 24 fillér.

Előfizetési ár: évenként 6 korona.

Rokkantak ingyen kapják.

III. évfolyam

POZSONY, 1918. DECEMBER 20.

24. szám.

Karácsony.

Irta: KAZACSAY ÁRPÁD, apátkanonok-plébános.

Karácsony ünnepe az emberiség történetének legnagyobb eseménye, mert ekkor lép a világfejlődés központjába az az isteni kisdéd, a ki ott a bethlehemi jászolban feküdt. Ő reá várt az ó-kor világának szenvedő embere, midőn az elnyomatás rabszolgaságából, a szenvedések véres könnyözönéből kitör lelkéből a fohász egy szebb és jobb világ után és ott remeg szívében a remény, hogy végre mégis csak el fog jönni: Az, „a kit a nemzetek várnak!” És midőn eljött az idők teljessége és a vágy valóra vált és az Ige testté lett, azóta Ő lett f rásává minden nagy, nemes és szép eszmének, mely az emberiség boldogítására az emberi szívben megszületett és testté lett.

Ő előtte sóvárogva kereste az emberiség az igazságot, ő benne megtalálta azt, — ő előtte hiába törekedett az ember fellebbenteni a fátyolt, mely a szenvedések, a könnyek felhőiben lelkére nehezedett, — ő pedig nemesak járhatóvá tette a földi élet göröngyös utait, hanem megédesíti még a tövist is, mely lábainkat fájdalmas sebekkel borítja, — ő előtte megoldhatatlan sötét rejtély volt az a kérlelhetetlen hatalom, mely előtt porba hullott az élet, megsemmisült minden szépség, hatalom és fakadó remény; — ő azonban még a halál siri világába is bevitte az életet, a sirhalom sötét éjjelébe a reményt, a vigasztalást, a feltámadás diadalmos hitét, — ő előtte az ember megismerte ugyan a jót, de nem volt ereje azt végre is hajtani. Ő azonban képessé tesz arra mindenkit, a ki az ő nevében hisz, hogy a lelki nemesség, az erény napsugaras fényébe emelkedjék. — ő előtte rideg, önző, kegyetlen volt az emberi szív, Krisztus az a meleg napsugár, amely meleget, szeretetet, megértést, megbocsátást vitt bele ebbe a rideg világba.

És amidőn Krisztus a szeretetet tette az emberiség vezérlő eszméjévé és ezáltal megneemesítette az egyénnek, az egyesnek kedélyvilágát, ezáltal letette az emberi társadalomnak egyetlen biztos alapjait is. Szeretet, megértés

nélkül semmiféle állam tennem állhat és magának az egész emberi társadalomnak alapjai megrendülnek! Krisztus nemesak az egyénnek, hanem az államnak, az emberi társadalomnak is Megváltója. Minden állam támasza s talpköve a tiszta erkölcs, mely ha ledől, Róma rabigába görnyed — mondja már a lánglelkű költő Berzsenyi Dániel! — a tiszta erkölcs, mely magában foglalja az erények összességét s mely csak az igazság és a szeretet talaján teremhet!

És ez a Megváltó, a kinek a szelleme egyedül hoz békességet és boldogságot az egyénre és az államra, mint egy szegény, tehetetlen kisdéd fekszik könnyes szemekkel a fagyos bethlehemi istálló rideg jászolában. De az a mennyei fény, mely szent karácsony éjjelét bevilágította, már akkor hirdette isteni küldetését, mely hivatva volt világosságot, fényt, boldogságot árasztani az emberiségre és a királyi vándorok a messze napkeletről épp úgy meghódolnak a bethlehemi kisdéd isteni fenségé előtt, mint a jámbor és szegény pásztorok Bethlehem környékéről és felhangzik az angyali karok diadalmos éneke: „Dicsőség a Magasságban Istennek és békesség a földön a jó akarató embereknek!”

A bethlehemi jászolhoz közeledik ma egy fáradt vándor, a magyar nemzet is! Lábat a hosszú gyötrelmes út, a mely négy és fél év véres szenvedéseit át a mai naphoz elvezette — véresre sebezte. De útjának sötét éjjelébe hirtelen egy fényes csillag árasztja bűvös sugarait — a szabadság, a függetlenség hajnalcsillaga! És a fáradt vándor könnyes szemével tekint fel a mennyei fényre és aggodó lélekkel kérdi a hajnal csillagától, vajjon a Megváltás derűjét árasztják-e csodás sugarai? Azt kérdi ettől a csillagtól, vajjon fénye csak ugyan el fogja-e örökre oszlatni a szenvedések, a fájdalmas küzdelmek, a sötét nyomor hosszú, hosszú éjszakáját, mely erre a nemes, minden jóra kész, vértanú nemzetre ráborult?

Siess, siess te fáradt vándor a bethlehemi jászol bűvös fénykörébe, csak ott int feled is a Megváltás reménye! Csak ha a bethlehemi csillag lesz hajnalcsillaga az új, a független Magyarországnak, mely a világháború véres mezőin született meg, csak akkor remélheted, hogy kicsiny sajkádhöz a vizözönből elszáll a beke galambja és hogy elered a békés fejlődés viruló partjait.

Csak a bethlehemi jászol fényében fogja megérteni ez a nemzet, hogy az igazi szabadság a szeretetben, a kölcsönös megértésben, a kölcsönös megbecsülésben áll. Abban az új hazában, melyre az első karácsony ünnepe virradt, mindenkinek meg van a helye és mindenki megtalálja azt a teret, amelyen hasznossá tudja tenni önmagát a közre, a nemzet összességére és kiveheti a maga részét a jövő nagy munkájából, melynek feladata kiépíteni és biztosítani a szebb, a jobb jövőt! Nemzeti szerencsétlenség és öngyilkosság volna azt hinni, hogy az új világban csak jogok vannak kötelességek nélkül. Ahol jogok vannak, ott vannak kötelességek is — minél nagyobb jogok, annál nagyobb kötelességek.

Az emberi test élő organizmusa, amelyben minden szerv, minden tag együtt működik a test fenntartásában, legyen mintaképe annak az összetartásnak, annak a harmóniának, mely a nemzet testének minden tagját egyesítse a jövő boldog Magyarország megalapozásának nagy munkájában. Ne csak a kéz — hanem a fej, a szív, a szellem, a lélek is dolgozzék az új világ, az új Magyarország felépítésén és fenntartásán. Az, aki verejtékes testi munkát végez, épp oly szükséges, hasznos tagja a társadalomnak, mint aki fejével, szívével, szellemével, lelkével a szellemi munkások sorában dolgozik.

Hamis jelszavak ne zavarják a nemzet egységét, mert különben nem valósulhat meg a szeretet, a megértés és ezáltal a valódi békesség világa.

Ezeknek az eszméknek termő földje a bethlehemi jászol. Onnan keltek ki és indultak diadalútjukra, a világ meghódítására. Hallod-e az angyali karoknak énekét: „Békesség a földön a jóakarató embereknek!” Mig a jóakarató, a szeretet nem diadalmaskodik a világon, addig nem lesz békesség a földön.

A jóakarát, a becsületes, őszinte szándék legyen az az erő, mely új hazát teremt e véráztatta földön! A kiből hiányzik ez a jóakarát, a becsületes, őszinte szándék, a ki gonosz önzésből, haszonlesésből megbontani törekszik a nemzet egységét, az elárulja hazáját és megássa sirját annak a szabadságnak, a melynek zsenge hajtásaira karacsony ünnepe először küldi áldó, éltető sugarait!

Siess tehát én nemzetem a bethlehemi jászol isteni gyermekéhez, hadd tárja ki áldó kezeit tövisszorosú tejedre. Ő legyen vigasztalásod a jelenben és reményed a jövőre!

Jöjj karácsony éjjelének szent varázsa, ihlesd meg a nemzet fiait, hozz fényt a hosszú éjszakába, mely ránk borult, hadd énekelje ez a nemzet a jövő karácsony ünnepén új reménnyel, ősei hitével az angyalok karának énekét:

„Dicsőség a magasságban Istennek és békesség a földön a jóakarátú embereknek.“

A pozsonyi rokkantak oktatásáról

Irtta **Suján Pál** tanár, százados.

(Folytatás.)

28. Robbanó motorkezelők tanfolyama.

Az oktatás helye a fémipari szakiskola első emeletén van.

A tanfolyam elméleti oktatója: **Bejczy Árpád**, okl. gépészmérnök, állami szakiskolai igazgató. A tanfolyam gyakorlati oktatója: **Nagy Andor**, állami szakiskolai gépműhelyi művezető.

A tanfolyam ideje: minden évben január 3-tól — február hó végeig, tehát körülbelül 8 héten át tart, s pedig az elméleti minden hétköznap este 7—9-ig és a gyakorlati minden vasárnap délelőtt 9—12-ig.

A tanfolyamon, a milyen legközelebb az 1919. év január — február hónapjaiban is lesz, részt vehet minden, írni-olvasni tudó rokkant.

Az elméleti és gyakorlati oktatás segéd-eszközei gyanánt szolgál körülbelül 30 drb. falitábla, különböző rendszerű karburátorok és gyújtókészülékek, hengermetszetek, dugattyú és hajtó rudak és egyéb géprészletek: 2 darab „Ottó“ rendszerű gázmotor, 1 darab Wochanka-féle két ütemű motor és a fémipari szakiskola üzemét hajtó Diesel-motor. A tanfolyamisták tanulmányozni szokták a helybeli gázgyár berendezését is.

A rokkant növendékek tandíjat nem fizetnek. A vizsgadíjat pedig érték az országos hadigondozó hivatal téríti meg. A tanfolyamot végzetek bizonyítványt kapnak, amely robbanó motorok kezelésére jogosítja fel őket. Háromféle érdemfokozatú bizonyítvány létezik: „kiváló“, „jó“ és „megfelelő“.

A már békeidőben létezett tanfolyam célja, hogy a gázmotorok (világítógáz-, generátorgáz-, benzín-, kőolaj-, szeszmotorok) szerkezetével, működésével és kezelésével megismeressék azokat, kik ily motorokat üzemben tartanak, kezelnek vagy kezelni kívánnak.

A rendelet értelmében olyan látogatót, a ki a tanfolyamon négy keitős vagy nyolc egyes órát mulasztott, a vizsgára nem bocsájthatja az igazgatóság.

Az ezen tanfolyam pozsonyi vizsgáztató bizottságának elnöke: **Koiss Géza**, okl. gépészmérnök, ipari főfelügyelő, **Bejczy Árpád** igazgató, mint az előadó oktató, továbbá **Lányi Ferenc**, okl. gépészmérnök, máv. fűtőházi főnök.

A keresk. miniszter 1908. évi október hó 4-én kelt 67867. számú rendeletével meghatározott tananyagot a következőkben adom:

I. Előadások

Bevezetés. A motorok működése általában.

A fizika idevonatkozó alapfogalmai: erő, munka, munkaképesség, ezek egységei; az indikált, effektív és névleges lóerő.

A gázok fizikai tulajdonságai: nyomás, térfogat, hőmérséklet, az ezek közötti összefüggés, a gázok állapotváltozásai.

A hő fogalma, egysége, munkaegyenértéke, a mechanikai és termikus hatásfok.

A motorok tüzelőanyagai: a szén, barnaszén, kőszén, antracit, kohó- és gázkoks. Faszén. A szén száraz lepárlása. A világító gáz. A szén elgáztatása, a nagy olvasztó torokgázai. A generátorgáz. A szén elégetése szén-savvá, szén-dioxidra. A víz szétbontása a hő hatása alatt; vízgáz. A Dowson-gáz.

A nyerspetroleum. A petroleum lepárlási termékei; a benzín fizikai tulajdonságai. A fajsúly és párolgási képesség.

A gázok elégetése motorokban. Az elégetésről általában. Izzás, lánggal való égés. A gázok elégetése. A tökéletes és tökéletlen elégetés. Az elégetés sebessége; a robbanó gáz keverék: világítógáz, generátorgáz, benzín- és petroleumgáz levegő keveréke.

A robbanásszerű elégetés légköri nyomás alatt a gázkeverék összenyomott állapotában. Elégés a motor hengerében.

A motorok működésének általános elvei. A motorok fejlődése. Lenoir féle gép. Ottó első, Ottó második gépe.

A négyütemű elve. A négy különböző löket; a robbanó keverék beszívása, összenyomása, az elégett keverék terjeszkedése, a kipuffogás.

A kétütemű elve, célja. A négy- és kétütemű gépek indikátor diagramjai. Az egyszeresen és kétszeresen működő gépek. Iker- és többhengerű gépek.

A hengerátmérő, lökethossz és fordulatszám, mint a gép teljesítő képességének tényezői.

A Bánki-féle elv, a Bánki-féle motorok. A Diesel-féle elv, a Diesel-féle motorok. A közönséges benzínmotorok, a közönséges nyersolajmotorok, kétütemű nyersolajmotorok. Avance, Crossley-féle motorok.

A motorok szerkezeti alkatrészei. A tüzelőanyag előkészítésére és betáplálására szolgáló berendezések.

A világító-gáz bevezetése, gázóra, nyomás-szabályozók. A generátorok, a nyomó- és szívó rendszer. A generátorgáz tisztító berendezései, skrubber, fűrészpors tisztítók, vízleválasztó edények. A benzín betáplálása. Carburátorok. Elgőzölő és befecskendező carburátorok, Csonka-féle carburátor.

A petroleum porlasztása és betáplálása. Petroleum-szivattyúk. Diesel-féle porlasztás. Az Avance és Crossley-féle motorok porlasztói. A szelepek, önműködő és vezényelt szívó-szelep. Kipuffogó szelepek. A szelepek mozgatása, azok helyes beállítása. Kenő szerkezetek, olaj-szivattyúk, henger- és hajtórúd-csapok kenése.

A gyújtás. A gyújtás helye és időpontja. Késői gyújtás, előgyújtás, öngyújtás. A gyújtó készülékek. Lánggyújtás, csövesgyújtók, indukciós és megszakítással dolgozó elektromos gyújtók. Compressió gyújtás.

A szabályozás. A kihagyásokkal való szabályozás és különféle megoldásai. A precíziós szabályozás és különféle megoldásai. A gyújtás-eltolással való sebességváltoztatás. A fordulatszám változtatásának módjai, célja és határai. A szabályozók. Centrifugális és lengő szabályozók. A járás egyenletessége, lendítőkerekek célja.

A motorok felállítása. Az épületek különleges követelményei. Alapozások. A szívó, kipuffogó edények és vezetékek. A hűtés. A víz hűtő berendezések. A vezetékek szerelése. A robbanás és tűzbiztonság szempontja a különböző tüzelőanyagokról.

A motorok megvizsgálása. Fekvés, indikálás célja és módjai, a tüzelőanyagfogyasztás meghatározása. Az üzemzavarok okainak felkutatása és elhárítása. A gépek karban tartása. Üzemeltetés-számítások. Telepengedély, hatósági felállítási engedély, a benzín adómentességének megszerzése.

Beszerzési források. Hazai motorgyárak és az általuk gyártott géptípusok.

II. Gyakorlatok

A motor sszterelése, az alkatrészek megismertetése, a gép összeállítás, a szelepek, a gyújtás helyes beállítása.

Kezelési gyakorlatok. A motorok megvizsgálása. Fekvés, a legnagyobb teljesítő képesség meghatározása, világítógáz, benzín- és nyersolaj fogyasztás meghatározása. Üzemzavarok okainak felkutatása és megszüntetése.

Az első három: 1915, 1916, 1917. években rokkantak részére tartott tanfolyam vizsgáját 21 rokkant hallgató állotta ki sikerrel és pedig:

J e l e s eredménnyel: **Kucsera János**, **Udvardy István**, **Kamen József**, **László János**, **Rapca Vince**, **Rükkert István**, **Sándor Zsigmond**, **Tomor Gyula**.

J ó eredménnyel: **Hajdu István**, **Pfeidhauser György**, **Gábor Károly**, **Pölöskei János**, **Szorád János**, **Sziminie Dániel**, **Vozár Lajos**.

E l é g s é g e s e n : **Révész István**, **Baglyas András**, **Christ Antal**, **Gerbovics József**, **Ivanics Máté**, **Kirsch István**.

A gyakorlati oktatók közül **Nagy Andor**, állami szakiskolai művezető, a ki az előbb felsorolt gépészeti tanfolyamoknak is gyakorlati oktatója volt, lehetetlen a legnagyobb hála és elismerés nyilvánítása nélkül meg nem emlékezni. Ha valaki életét büszkeséggel állíthatjuk tanulságképp rokkantjaink elé, úgy az övét különösen arra méltónak kell itélni, mert az nemcsak mindig a jól érdemesített tanulásban telt el, hanem már a szakismereteinek birtokában elsőrangú műhelyi munkáknak volt szülője. Az ő végtelen emberi becsületessége, kötelelességtudása csak hű tükre a mindenkor tapasztalt precíz tiszta, értelmes munkadarabjainak, s odaadó tanításmódjának!

Az 1873-ban **Belényesen** született **Nagy Andor** középiskolai **Belényesen** s **Nagyváradon** végezte; majd a budapesti felső ipariskolán tanulta s tökéletesítette ipari szaktanulmányait a gőzkazánok, cséplőgép, lokomobilgőz, elektrotechnikai, könyvviteli stb. tanfolyamok hallgatása által. Számítalan gyárban dolgozott. A **(Grappel H-féle)** malomépítészeti, a **Nikolson-féle** kazánfelszerelési, a **Máv. gépgyárban**; az utóbbinak a gazdasági osztályában és a mozdony-szereldejében is működött, majd a **Rausch féle** szerszámgépgyárban. A budapesti műegyetemen a benzín-, petroleum- és gázmotorok készítésével foglalkozott és ugyanott **Csonka** művezető oldalán a szerelési gyakorlatoknál segédkezett, mint oktató. A budapesti állami felső ipariskolának két és fél évig volt egyi: művezetője, 1903 óta pedig a pozsonyi fémipari szakiskola gépműhelyének művezető-oktatója. A híres gépműhely felszerelési munkájának egy jó része az ő dicsőretét zengi s az ország minden részében működő tanítványainak dicséretes munkája **Bejczy** igazgatón kívül **Nagy** nevére is szép és hálás fényt tükröz vissza.

Befejeztem rokkantjaink ipari oktatásának szakszerű ismertetését. Az a pár statisztikai adat s a még ipari bizonyítványt nyert rokkantak névsora, a mi közléseim közben változott, illetve most már pótlásra szorul, legközelebb kiegészítést nyer. Örül a lelkem, hogy megörökíttem ipari oktatásunk legszebb — bár nem tagadtam — egyúttal leggyőrebb utakra terelt éveit. Örülök pedig azért, mert a háború s intézményei gyorsan eltűnnek s ezt a végtelen tanulságokat magában rejtő rokkant-oktatási intézményt bár éppen a jól szervezettsége s kiválósága nem söpörte el, de adatait, körülményeit fizikai képtelenség volna most már az igazságnak oly híven s a szakembereknek — oly fontos pontossággal megörökíteni, mint azt következetesen keresztül vihettünk iskoláink fejlődő éveiben. Nem hiszem, hogy méltóbbaknak ajánlhatom szerény művemem befejezésekor, mint **Bakay L. dr.**, egyetemi tanár, **O. H. H. intézeti igazgatónak** s **Bejczy Árpád** gépészmérnök szakiskolai és **O. H. H. műhelyi igazgatójának**! A rokkantak hálája legyen legnagyobb elismerésük.

Hadügyminiszteri körrendelet.

Az érvényben levő katonai ellátási törvények tételei és mértékei a viszonyoknak még nem felelve, a magyar kormány elrendelte, hogy egy új ellátási törvénynek törvényhozási úton leendő létrehozásáig az érvényben levő katonai törvények tételei és mértékei 1918. évi november hó 1-től kezdődően — átmenetileg — a következőképpen emeltessenek és illetőleg a következő intézkedések tétessenek:

1. Az 1918. évi november hó 1-től kezdve nyugállományba helyezendő vagy várakozási illetékekkel szabadságolandó összes magyar állampolgárságú tisztek, tisztjelöltek és hasonló állásúak, valamint rangosztályba nem sorolt havidíjasok — a lótapadagilleték kivételével — 1918. évi december hó végéig összes ténylegességi illetményeik (havidíj, szállásilletmény, készülségi pótdíj, tisztiszolgaváltság és étkezési váltság) élvezetében megmaradnak.

2. Az 1918. évi november hó elseje előtt nyugállományba helyezett, rokkantvárosi ellátásban részesített, vagy várakozási illetékekkel szabadságolt magyar állampolgárságú tisztek, tisztjelöltek és hasonló állásúak, valamint rangosztályba nem sorolt havidíjasok nyugdíjához, rokkantvárosi nyugdíjához, várakozási illetékéhez 1918. november 1-től, az 1. pontban említett személyek nyugdíjához, rokkantvárosi nyugdíjához, várakozási illetékéhez pedig 1919. évi január hó 1-től kezdve, előzetes havi részletekben drágasági pótlékokat kell folyósítani a következő mértékben, és pedig:

a) rangosztályba nem sorolt havidíjasoknak és tiszthelyetteseknek, valamint a tisztjelölteknek és tiszteknek századosig bezárólag és hasonló állásúaknak a nyugdíj (rokkantvárosi nyugdíj, várakozási illeték) 100%-ával, de legalább 2000 koronára kiegészítve;

b) az őrnagytól bezárólag az ezredesig és hasonló állásúaknak 70%-ával;

c) vezérőrnagytól fölfelé és hasonló állásúaknak 40%-ával.

3. A rokkantsági nyugdíjjal ellátott vagy ellátandó magyar állampolgárságú személyek (rendfokozat nélküli katonától törzsörmeisterig bezárólag) rokkantsági nyugdíját drágasági pótlékkal évi 600 (hatszáz) koronára kell kiegészíteni.

E személyek rokkantvárosi nyugdíjához pedig 50% drágasági pótlékot kell folyósítani.

4. Ugyancsak drágasági pótlékot kell folyósítani a katonai ellátást élvező magyar honosságú özvegyek és árva részére is, a következő mértékben:

a) rangosztályba nem sorolt havidíjasok és tiszthelyettesek özvegyeinek a nyugdíj 100%-ával;

b) rangosztályba sorolt havidíjasok és havidíjasjelöltek özvegyeinek:

évi 1000 korona nyugdíjösszegig a nyugdíj 100%-ával, de legalább évi 2000 koronára kiegészítve,

évi 1000 koronán felül 2000 koronáig 75%-kal,

évi 2000 koronán felül 40%-kal.

c) Rangosztályba nem sorolt havidíjasok tiszthelyettesek és rangosztályba sorolt havidíjasok árvaiknak nevelési járulékait drágasági pótlékkal, az illető özvegyek részére engedélyezett pótlék mérvében kell kiegészíteni.

d) Az a) pontban nem említett többi magyar állampolgárságú személyek (rendfokozat nélküli katonától a törzsörmeisterig bezárólag) özvegyeinek özvegyi nyugdíját drágasági pótlékokkal olyképen kell kiegészíteni, hogy az évi 96 korona segélyt élvezőknél a nyugdíj a pótlékkal és drágasági pótlékkal együtt évi 600 koronát, a többieké pedig évi 400 koronát tegyen ki.

e) A d) pont alá eső árva nevelési járulékaikhoz 100% drágasági pótlékot kell folyósítani.

5. A sebesülési és személyi pótdíjakat havidíjasoknál 50%, a rangosztályba nem sorolt havidíjasoknál, valamint a rendfokozat nélküli katonától a tiszthelyettesig és pedig: a két alacsonyabb fokban 50%, a legmagasabb fokban pedig 100% drágasági pótlékkal kell kiegészíteni.

Az Országos Hadigondozó Hivatal pozsonyi intézetének gyermekjáték tanműhelye.

A műhely 1917. szeptember havában létesült. Célja az, hogy olyan rokkantoknak, akiknek megélhetésük nincsen, ezt oly módon biztosítsuk számukra, hogy ők a gyermekjátékok készítését akár mint házi, akár mint gyári ipart űzhessék. A játékgépeket főképpen bükk-, hárs és fenyőfából készítettük, eleinte csak egyszerű lapos alakban népies magyar motívumokkal, később egy kis plastikát is vittünk beléjük. Mostani figuráink már jóformán mind mozgathatók. A játékalakok körvonalát egy 10-12 cm. vastag deszkára rajzoljuk sablon segítségével és a vonal mentén az alak körvonalait kifűrészeltük. Az így nyert tömböt azután elszeleteljük. A fának kellőleg való elkészítése után lakk- vagy enyvfestéssel festjük be a figurát. Ha a rokkant mindezt haziiparszerűleg csinálja, akkor számára a következő felszerelés szükséges: lábbal hajtható fűrész, egynéhány asztalosszerszám, festék és ecsetek. Ha azonban a rokkantak egymás munkáját kiegészítve mintegy gyárszerűen dolgoznak a műhelyben, úgy a fenti kellékeken kívül előszerűbbek a villanyerőre berendezett gépek. A mostani játékok legnagyobb részét még a tervező művész tervezi a munkás számára, többjénél elértük azonban már azt, hogy ők önállóan tervezték és készítették játékgépeiket.

Eddig a műhely a következő játékokat és játékalakokat készített: mikulásokat, népies viseletet feltűntető figurák egész sorozatát, több alakhoz, mint juhászhoz, pásztorleányhoz különböző háziállatokat, juhokat, libákat, disznókat, stb.; nagy, keréken járó, plastikusan faragott állatokat, bivalyt szekérral, régi szekely bivalyfogat mintájára, továbbá oroszánt, zsiráfot, elefántot, bikát, majmot; többféle mozgatható állatot, tréfás és groteszk figurákat, mint pl. bohócot, juhászt számon, minden tagját mozgató lovat, hintázó pávát, papagájt, kakast, golyát, pördülő majmot. Készítettünk azután babaszobába való magyaros, tulipános díszítésű bútorokat, különböző célt szolgáló festett dobozokat. Elkészítette azonkívül a műhely egy teljes gyűjteményben Pozsony város nevezetesebb régi házainak modelljeit Lénárd festőművész közreműködésével és tervei szerint, szórakoztató és oktató játék gyanánt. Ujabbban elkészültek egy majoros udvar épületeinek és berendezéseinek első modelljei, amelyeket a műhely szintén gyártani fog. Természetes, hogy még sokféle irányú terv és tervrajz vár kivitelre. Ezidő szerint csak 5 ember dolgozik műhelyünkben akik közül 2 még tanuló. Rokkantságukat tekintve egynek mindkét lába, egyiknek pedig balkeze hiányzik, de ennek dacára ebben az iparágban a műhelyben egészen szépen megkeresik kenyerüket. A forradalom kitörése előtt jóval több munkásunk, illetve tanulóunk volt és reméljük is, hogy ha árúinknak kellő piacot tudunk biztosítani, — amiben a magyar kereskedőknek kell segítségünkre lenniük, — úgy ismét sok rokkantnak tudunk jó megélhetést biztosítani. A játékműhely felállítására Dr. Bakay Lajosnak, a pozsonyi Hadigondozó Intézet agilis igazgatójának érdeme, aki eszméjének kivitelével annak idején engem bizott meg.

Somos István, főhadnagy,
iparművész.

H I R E K.

Rokkantak karácsonya.

Ezidén is, mint eddig, a pozsonyi Hadigondozó Intézet karácsonyi ünnepélyt rendez rokkantjainak. És pedig december 19-én, az intézet tornatermében. Azért ilyen korán, hogy azok, akik az ünnepekre haza akarnak utazni, a hét végével útnak indulhassanak és 23-24-én már otthon lehessenek. Ez alkalommal hálás szívvel kell megemlékeznünk Berlin Emil szállótulajdonos úrról, aki az ajándéktárgyak legnagyobb részének adományozását ismét magára vállalta. Berlin úr az egész háború alatt minden alkalmat megragadott, hogy a sebesült katonáknak és rokkantoknak kedves ajándékokat adjon. Megvendégelte őket sörrel,

cigarettaival, mozi-előadásokat rendezett nekik, a helyőrségi kórház és a hadigondozó intézet betegei számára való jótékony célú ünnepélyek rendezését fáradságtalanul vezette, ezen intézetek betegeinek való adakozásából mindig ő vette ki az oroszlátrészt. Tette pedig ezt csendben, feltűnés nélkül, anélkül, hogy elismerésre és köszönetre várna. Ez a csendben, szinte ismeretlenül való jótékony munkásság csak növeli érdemeit. Lehetetlen volt ezt tovább elhallgatnunk és hálás szívvel mondunk neki ezúttal köszönetet rokkantjaink nevében is.

Az új hadügyminiszter. Sokan csodálkoznak olvasták a lapokban, hogy az új hadügyminiszter valószínűleg civil ember lesz, nem pedig katona. Pedig ez nem is olyan ritkaság, az angol hadügyminiszter szintén polgárember, úgyszintén a francia is. Ennek megértéséhez tudni kell, hogy a hadügyminiszteri állás tulajdonképpen politikai állás és betöltésénél leginkább politikai szempontok jönnek számításba. Természetes, hogy a hadügyminiszter munkatársainak, tanácsosainak, akik az ő intézkedéseit előkészítik, szakembereknek, és esetben tehát szakképzett katonáknak kell lenniük.

A Legénységi Hadirokkantak Országos Egyesülete f. évi december hó 3-án alakult meg Budapesten és pedig avval a programmal, hogy a legénységi hadirokkantok igényei, gondolkodásai messze elágaznak a hadirokkant tisztek céljától. Ez részben igaz is, csak egy kicsit gondolkodóba ejt minket ez a sokféle, mind szűkebb körre terjedő alakulás és szervezkedés. Sok külön érdekes csoport a munkát megnehezíti, egy nagy táborba való csoportosulás pedig a célok elérését előmozdítja. Minél több az érdekes csoport, annál nagyobb a szétválás, annál kisebb az összetartás, az egyetértés, amire pedig különösen most minden intézménynél nagyobb szükség van, mint valaha! A rokkant tisztek, az aktív tisztek, a legénység mind-mind külön csoportosulnak, pedig nem is olyan nehéz olyan szövetséget elképzelni, ahol mindenkinek az érdekei eredményesen elégíthetők ki. Epügy, ahogyan vannak még intézetek, ahol a sokféle „szervezkedés” mellett, vagy annak dacára zavartalanul és eredményesen folyik tovább az igazi munka, amiből a rokkantnak több haszna van, mint mindenféle szervezkedésből. — A fenti egyesület küldöttsége különben az ülés után tisztelt díszelnökénél, Hock Jánosnál, a nemzeti tanács elnökénél, aki az egyesületnek legmesszebbmenő szeretetteljes támogatását ígerte. A Budapesten megjelenő „Rokkantság” vezércikkében emlékszik meg a gyűlés lefolyásáról és az egyesületnek jóformán hivatalos organumává szegődik.

Hírek a pozsonyi intézet tanműhelyeiből. A változott viszonyok dacára a borbély-, szabó-, szabó-, szíjgyártó, cipész-, kosárfonó-, órá-, géplakatosműhelyekben és a gépész megépítő ipari és ipari rajzi tanfolyamokon, — valamint a fémipari szakiskola épületében — az oktatás zavartalanul tovább folyik. A címfestő és mázó rokkantokat Schäffer testvérek ezentúl a Justisor 13/a szám alatti műhelyükben, a bogárokat Feketéné a Jakab városbíró tér 13. sz. alatti műhelyében, a könyvkötőket Buchwald kitanult rokkant mester Edl-utca 6. szám alatti műhelyében, a villanyszerelőket Braun Jenő elektrotechnikus a Vásártér 12. szám alatt és a szakiskolában, a cukrászokat Stürtzer a Szilágyi Dezső-utca 3. sz., a bádgosokat Kutschera János a Ferdinánd bolgár király-u. 32. sz. alatt oktatja. A szűcs rokkantak január elejéig a szakiskolai szabóműhelyben dolgoznak, január elejétől pedig Sztankovics Sz. szűcsmester Deák-utca 8. sz. alatti üzemében fogják tanulni mesterségüket. Ugyancsak január elején kezd meg Bejczy Árpád szakiskolai igazgató az exploziós motor tanfolyamon — a szakiskolában — az oktatást. Az oktatás feletti felügyeletet újra átvette Suján Pál szakiskolai tanár.

Ezentúl szombaton is egész napon át lesz a műhelyekben oktatás!

Rokkantak részére a pozsonyi intézetnél felajánlott állások.

Asztalosok

Földmiveltésiügyi miniszter kirendeltség, Zsdna (Trencsénmegye), 2 asztalost méhészeti felszerelések készítésére, írni, olvasni tudjon. Teljes intézeti ellátást és napi fizetést megegyezés szerint.

Kucsera János, Sátoraljaújhely (Zemplénmegye), egy asztalossegéd, 20-24 korona napidíjjal, egyébként megegyezés szerint.

Budapesti fakoporsógyár, Budapest, egy ügyes asztalos vagy ács, órabért fizetek, rendes asztalosnak 30-50 koronáig.

Mihrán Marcarián, Budapest, két finom bútorasztalos az egyik tényező is lehet, fizetés megegyezés szerint, lehet nős is.

Selmeczbányai Faárúgyár R.-T., Selmeczbánya (Hontmegye), asztalos és gépmunkások megfelelő szak-képzettséggel, heti fizetés vagy szakmány, lakásról és ellátásról a gyár gondoskodik, családi állapot mellékes.

Borbélyok.

Özv. Szigli Andrásné, Fajs (Pestmegye), egy borbélysegéd, nőtlen legyen, havi fizetése 100 korona és jó borral való van, teljes ellátás, mosás és lakás.

Jenics Pál, Galgóc (Nyitra megye), egy borbélysegéd, teljes ellátás, lakás és megegyezés szerinti fizetés.

Patai Adolph, Trencsénváros (Trencsénmegye), egy borbélysegéd, fizetése havi 50 korona, lakás, fűtés, világítás és teljes ellátás.

Özv. Felcsér Dávidné, Bán (Trencsénmegye), egy borbélysegéd, teljes ellátás és fizetés megegyezés szerint.

Harói körjegyzőség, Haró (Hunyadmegye), egy fodrász, fizetés megegyezés szerint.

Gazdasági cselédek.

Skuts Tihamér, Budapest, egy béres, fizetése évi konvenció lakással.

Özv. Kuncze Imréné, Törökszentmiklós (Szolnokmegye), két béres, egyik béresgazda legyen, érteniök kell minden gazdasági munkát. Fizetésük konvenció, lakás van, lehetőleg nős legyen.

Gróf Uhritz Amádé, Arad (Aradmegye), egy béres, teljes ellátás, lakás, fűtés, világítás és havi 30 korona.

Özv. Bittó Ferencné, Sárosfa (Pozsony megye), fizetés megegyezés szerint, egyedülálló ember legyen.

Jakabcsics Ernő, Szabadka (Bács-Bodrogmegye), egy gazdasági cselédet, idősebb nőtlen legyen, lakás, mosás, teljes ellátás és havi 80 korona fizetés.

Cipészek.

Fővárosi Alkalmazottak Cipőüzeme, Budapest, cipészek körülbelül 100, fizetésük a munkásszervezetek által érvényesített munkabér, a szakszervezeti munkafeltételek mellett.

M. Állami Gyermekmenhely, Budapest, 3-4 cipészt, megegyezés szerinti fizetéssel.

Blau Éliás, Nagymihály (Zemplénmegye), egy cipészsegéd, fizetés megegyezés szerint.

Bobik Pál, Sátoraljaújhely (Zemplénmegye), egy cipészsegéd, megegyezés szerinti fizetéssel.

Strárk Armin, Budapest, egy cipészsegéd vegyes munkára, fizetés darabszám után, talpalásért 5 korona és sarkalás 2 korona.

Fettich József, Datta (Temesmegye), egy cipészsegéd, fizetése heti 16 korona és teljes ellátás.

Irodai alkalmazások.

A Magyar Államvasutak Igazgatósága, Budapest, a budapesti és szegedi üzletvezetőségre, számviteli irodai munkák elvégzése céljából 200 rokkantát alkalmaz. Fizetésük probaidó alatt 3-4 korona napidíj, azok akik rátermettségüket bebizonyítják, a segédügyi státusba felvétetnek és évi fizetésük 3-4000 korona lenne. És részükre itt nyugdíjképeség is biztosítható.

Herceg Lónyay Elemér, Orosvár (Mosonmegye), egy irodista, magyar, német nyelv és gépirás szükséges. Fizetés megegyezés szerint.

Kuffler Albert, Farkashida (Pozsony megye), egy gazdasági segédtsz. 2 magtáros és három gazdasági irnok, lehetnek nők, vagy nőtlenek, nőnek természetbeni konvenció, nőtlennek ellátás, ezenfelül lakást, fűtést, világítást, készpénzfizetést megegyezés szerint és később remuneráció.

Marosvásárhely és Vidéke Cukorgyár R. T., Marosvásárhely (Tordamegy), egy irnokot, magyar-német gyors- és gépirás szükséges és helyesirással bírjon, egyszerűbb leveleket önállóan megtudjon fogalmazni és kellő intelligenciával bírjon. Fizetése havonta fix 250 korona, drágasági pótlék saját személyére 75%, felesége, édesanyja vagy nővére 15%, gyermekeként 7%, kétszobás lakás, mellék-helyiségekkel, 40 négyzetméter területű, kisebb virágoskert, tüzelőfa vagy szén szükséglet szerint.

Kunstädter Vilmos, Budapest, egy irnok, könnyebb irodai munkák, raktárkezelés, lehetőleg négy középiskolával, fizetés használhatóságához mérten, havi 300 korona, nőtlen legyen.

Báró Berg Miksa röjtöki uradalma, Röjtök (Sopronmegye), egy irnokot, feltétlenül német és magyar irodai munkára, nőtlen legyen, fizetése havi 200 korona és ellátás, később több fizetés.

Sári község előjárósága, Sári (Pestmegye), egy segédjegyzőt, vagy jegyzői irnokot, megélhetése biztosítva lesz, fizetés megegyezés szerint, lakás, esetleg ellátás.

"Chinoín" gyógyszer- és vegyészeti termékek gyára, Újpest, egy irnóst, a magyar nyelvet szóban és írásban kell bírnia, fizetés megegyezés szerint, ellátást a háború alatt kaphat, de lakást nem, lehet nős vagy nőtlen.

Alsódabasi Előjáróság, Alsódabas (Pestmegye), egy jegyzőt, fizetés megegyezés szerint, megélhetése biztosítva lesz.

Munkácsy Gyula, Budapest, egy irnodistát, könyvelési gyakorlattal, fizetés megegyezés szerint fél vagy egész napi munkaidőre.

Kocsisok.

Zajka Virce, Sátoraljaújhely (Zemplénmegye), egy mezőgazdasági kocsis, fizetés megegyezés szerint és konvenció.

Csáder Mihályné, Csallóköz Csütörtök (Pozsony megye), egy kocsis, fizetés megegyezés szerint, körülbelül teljes ellátás és havi 40 korona fizetés.

Hejssler József, Budapest, egy igazkocsis, egy lóhoz, nőtlen embernek lakást, fizetés megegyezés szerint.

Krisik Pál, Ehmanntelep (Pestmegye), egy gazdasági kocsis, lakás, kert és premanda. Lehet nős, kevés gyermekkel.

Magyar Ipar- és Kereskedelmi R. T. veresegyházi gazdasága, Budapest, 12 kocsist, lakás, fűtés, világítás, fizetés és konvenció megegyezés szerint, maximális áron adunk lisztet.

Krayer E. és Társa, Budapest, egy kocsist, fizetése hetenként 80 korona.

Klein Károly, Kápipusztá (Somogy megye), egy parádés kocsis, ki már bevonulása előtt is parádés kocsis volt, fizetés megegyezés szerint és a szokásos konvenció.

Inczedy Jokomann Ödön dr., Nagyenyed (Alsófehérmegye), egy kocsist, két, esetleg három ló mellé, teljes ellátás, téli és nyári ruha, egy pár csizma, egy pár cipő, készpénzfizetés megállapodás szerint.

Hinger Tivadar és Midrony Jenő, Peszéradacs (Pestmegye), három igazkocsis, konvenció, lakás, családos legyen.

Özv. Kuncze Imréné, Törökszentmiklós (Szolnokmegye), egy házi kocsist, fizetés, ha bentkosztos úgy készpénz, ha esetleg családos úgy konvenció és lakpénz.

Első magyar részvény serfőzde, Budapest, tíz embert, kocsis és béres, egy kap heti 97 korona fizetést, túlorázás, egy órára egy korona és napi 1 liter sört, lakás van ellátás nélkül, nőtlen legyen.

Kertészek.

Gróf Uhritz Amádé, Arad (Aradmegye), egy kertészlegényt, teljes ellátás, lakás, fűtés és világítás és havi 30 korona.

Magyar Ipar- és Kereskedelmi R. T., Budapest, egy konyhakertész, lakás, fűtés, világítás, fizetés 300 korona havonta, de esetleg ellátást is adunk, kevesebb készpénzfizetés mellett.

Szmrecsányi Béla, Véke (Zemplénmegye), egy kertész, megegyezés szerinti fizetéssel.

Hevessy Béla, Gömörfüge (Gömörmegye), egy a kertészethez, szőlőműveléshez és méhészethez gyakorlatilag értő, vagy esetleg kertészeti iskolát végzett egyén legyen, lakást kap, készpénzfizetés és konvenció megegyezés szerint. Nős legyen.

Dr. Vitéz Győző, Faj (Abaújmegye), egy kertész, esetleg méhész, készpénzfizetés megegyezés szerint, lakás, fa, terménykimérés megegyezés szerint.

Országos Hadigazdálkodó Hivatal, Besztercebánya (Zólyom megye), egy nőtlen kertészt, ki a konyha- és virágkertészethez ért, kap lakást, ételmezést, fűtést, világítást és készpénzfizetést megegyezés szerint.

Munkások.

Krisik Alajos, Rákocscsaba (Pestmegye), egy házi mindenest, teljes ellátás, fizetés megegyezés szerint, nőtlen legyen.

Dr. Scholtz Oszkár, Göd (Pestmegye), egy mindenest házkörűli teendők elvégzésére, lakás, használhatóságához mérten 1000-2000 korona évi fizetés és dolgozni tudó családtagjainak rendes napszám.

Dr. Szilágyi Zoltán, Nagyenyed (Alsó-Fehérmegye), egy kerti, de főképp szőlőmunkára vállalkozó földmivest, kap lakást, ellátást és évi 1000 korona fizetést, vagy megegyezés szerint, nős is lehet.

Sey Ferenc, Dunatökés (Pozsony megye), egy kerti munkást, lakás, kerthasználat és 80 korona havi fizetés, nős legyen.

Különfélék.

Özv. Fekete Imréné, Krasznabéltek (Szatmármegye), egy bádogos, fizetés megegyezés szerint, a munka arányában, lakást, ellátást kap, nőtlen, józan életű legyen.

Resiczai Első Takarékpénztár, Resicza (Krassó-Szörénymegye), drótosmunkára alkalmas munkást, ki vasbádogmunkát is ért, 10-15 korona naponta, nőtlen munkás legyen, lakásról gondoskodik.

Klopfer Izidor, Budapest, 4-5 fém-esztergályost, fizetés óránként 2-3 korona között, lehet nős is.

Gróf Uhritz Amádé, Arad (Aradmegye), egy gulyást, teljes ellátás, lakás, fűtés és világítás és havonta 30 korona fizetés.

Stern Zsigmond, Apátfalva (Csanádmegye), két gépészt, aki kompresszor és motorkezeléshez ért, esetleg a hűtőház és jégtartáshoz ért, fizetésük havonta 100-200 korona és ellátás, magánmunkát is végezhetnek.

Visó Papp Simon, Felsővisó (Máramarosmegye), egy dinamokezelő gépészt, iskolai képzettség nem kívántatik, csak némi gyakorlat, fizetése havonta 150-250 korona, lakás, fűtés, világítás, maximális árban liszt, tej, lehet családos is, de kisebb családos, de jobb, ha nőtlen.

A fent hirdetett munkaközvetítésekre vonatkozó ügyekben felvilágosítással szolgál **Ujjady Árpád** főhadnagy, a pozsonyi intézet szociális és munkaközvetítőirodájában d. e. 8-12-ig naponta.

